

філософом описується в символах «перетворення» і «воскресіння». Це суто містичні категорії. В них установлюється зв'язок людини з потойбічним світом, світом абсолютного і надприродного, розриваються зв'язки людини із світом реальним і вказується на можливість спасіння людини від світу. Моральність в цій системі цінностей, будучи феноменом нашого реального світу, тісно пов'язана з містичною перспективою життя людини. І якщо пафосом всієї філософії Сковороди являється заклик до Бога, то мораль є необхідна ланка в єднанні людини з Богом. Моральнісна досконалість, моральний катарсис, очищення від злих пристрастей визнаються обов'язковими умовами релігійно-містичного життя. Моральність розглядається як необхідна умова успішного виходу людини із світу до Бога.

Література:

1. Зеньковский В.В. История русской философии: В 2т.- Л.: «Эго», 1991. - т.1., ч.1.- 221с.

І.Б. Остащук

кандидат філологічних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника

АКВАТИЧНА СИМВОЛІКА У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ: БІБЛІЙНО-ХРИСТІЯНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Феномен творчості Г.Сковороди полягає в тому, що вона становить унікальний релігійно-філософський світ, який долає культурний континуум із виразним апелятивом – твори мандрівного автора мають бути не лише витонченою лектурою, але й повинні стати духовно-практичним освоєнням світу реципієнтів-нащадків. Г.Сковорода писав: “не будь, душа моя, из числа тѣх, кои вещество за точность почитают. Они не исповѣдуют естетства Божія. Отнимают силу и честь, бытіе и славу невещественному и Благому Духу, а вмѣсто его воздают мертвым и грубым стихіам” [1, т.2, с. 33]. Якраз символи поезії виражають силу, честь, буття й славу Нетлінному Духові. Предметом нашого дослідження є акватична символіка у творчості Г.Сковороди.

У біблійно-християнській традиції вода наділена двоякою функцією – джерела життя та вбивчої стихії. Амбівалентність символу води виразно прослідковується в художньо-філософській спадщині Г.Сковороди.

У 29-тій пісні море виступає деструктивною стихією, яка своєю невпорядкованою бурхливістю символізує демонічний неспокій, смуток темряви шеола, води смерті :

Чолнок мой бури вихр шатаєт ,
Се в бездну, се выспрь вергаєт!
Ах, нїсть мне днесь мира
И нїсть мнї навклира .
Се мя море пожираєт!

Тут бачимо алюзію до старозавітних текстів про згубні води, що мають знищити беззаконників через їхні гріхи : “Світло тобі потемніло, ти вже не бачиш, і повинь вод тебе вкриє” (Іов. 22 ,11).

Драматична семантика всепоглинаючих вод нерідко зустрічається і в філософській ліриці Івана Франка, наприклад, у романтичній баладі “Рибак серед моря”: “Розігралось Чорне море, Розігралось, мов звір, Темний воздух перун поре, Крутиться й бушує вир” [2,т.3, с.312].

У Г.Сковороди корабель символізує людину-мандрівника (homo viator) суєтним та небезпечним житейським морем. Зрештою, сам автор у примітках до 14-тої пісні пише: “Житіє наше єсть море, тїлишко – лоточка. Мысли єсть вїяння вїтров. Гавань єсть блаженство ”. Образ гавані виражає основну інтенцію усіх християн – вічний небесний спокій, спілкування з Богом; ототожнюється з Ісусом Христом, посмертним буттям, церквою:

О пристанище безбїдно,
Тихо , сладко , безнавїтно!
О Марїин сыне!
Ты буди едине
Кораблю моему брегом. (29-та пісня)

Син Божий не лише символізує гавань, але й виступає керманічем людської душі до споконвічного світла: “По волнам твой корабль шалїл, Се в корабль паки твой кормчїй сел. Он путь управит до небес, Преднося Христовых свїт словес. В нем весь духовный узриш плод, Как в чистовидных зеркалї водї” (26-та пісня).

В алегоричній поезії “Човне – брате ...” І.Франко акцентує на важливості цілеспрямованості життя, наповненості його сенсом, що допомагає здолати темні аспекти людської екзистенції:

Таж не все бурхливе море, тихее бува частїш .
Таж і в бурю не всі човни гинуть – тим ся ти потїш!
А хто знає, може, в бурю іменно спасешся ти?
Може , іменно тобі ся вдасть до цілі доплисти ! [2, т.1, с. 66].

Сковорода у своїй філософській ліриці подає також іншу семантику архетипного образу води, трактує її як очищальний, життєдайний первень буття, що в контексті сотеріології омиє серця людські (Єз.36, 19,24-27), позбавить спраги (Єр.31,9; Іс.49,10); в есхатологічній перспективі жива вода стане символом нескінченного блаженства вибраних : “Агнець , що на середині престола , пастиме їх і водитиме їх на живі джерела вод, і витре Бог усяку сльозу з очей їхніх” (Одрк. 7,17)

У Г. Сковороди читаємо:

Се силоамски воды! омый скверну от очес,
Омый всѣ членов роды, дабы возлетѣть до небес,
Ибо сердцем нечист не может Бога узрѣть,
И нельзя до сих мѣст земленному долетѣть [1, т.1, с. 61]

Через глибоку релігійну образність художній спадок Г. Сковороди стає неповторним молитовним досвідом спраглих людських душ у десакралізованому та спрофанованому космосі третього тисячоліття.

Література:

1. Сковорода Г.С. Повне зібрання творів : У 2-х т. – К., 1973
2. Франко І.Я. Зібрання творів : У 50-ти т. – К., 1976-1986.

В. А. Колганов

кандидат философских наук, доцент

Я. И. Коськина

Донецк

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО БЫТИЯ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ В СВЕТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОНЦЕПЦИИ Г. С. СКОВОРОДЫ

Наш выдающийся соотечественник Григорий Саввич Сковорода не нуждается в том, чтобы мы, его потомки, одобряли или критиковали созданное им богатое творческое наследие, основой которого является его философская концепция. Не зависимо от того, как мы оцениваем и интерпретируем это наследие, оно уже стало и навсегда останется составной частью украинской и мировой философской мысли.

В истории украинской философии нет, пожалуй, какого-либо другого философа, взгляды и идеи которого привлекали бы к ним столь пристальное и заинтересованное внимание такого огромного